

DUIVEN
GROENER
EN
SOCIALER

PROGRAMMA
2018-2022

GROENLINKS

DUIVEN

INHOUD

Voorwoord	3
Het kan anders	4
Vitaal Centrum	4
Langetermijnvisie	4
Groener	4
Socialer	5
Constructief kritisch	5
Waar staat GroenLinks voor?	5
Een groene gemeente	6
Duiven wordt groen	7
Veiligheid thuis en op straat	8
Wonen in Duiven, Groessen en Loo	8
Werk en inkomen	9
Zorg en de WMO	10
Thuiszorg	11
Jeugdzorg	11
Mantelzorg	11
Kunst, cultuur en verenigingsleven	11
Sport en recreatie	12
Onderwijs	13
Samenwerking	13
Binnen de gemeente, de 'doe democratie'	13
In de regio	14
Internationaal	14
Hoe gaan we dit bereiken?	14
Verantwoording en bronnen	15

VOORWOORD

GroenLinks Duiven gaat voor verandering met als doel onze mooie gemeente een groener en socialer gezicht te geven. Groener om onze kinderen en kleinkinderen ook een aangename en gezonde leefomgeving te bieden. Socialer omdat iedereen het verdient haar/zijn kansen ten volle te kunnen benutten en bijdraagt aan de maatschappij: niet alleen op persoonlijk vlak, maar ook aan de gemeenschap en in de gemeente.

Met meer burgerinitiatief en -inbreng en op basis van vertrouwen geloven wij in de kracht van mensen en de maatschappij. Een gemeente van ons allen levert een gemeente voor ons allen op.

Na het voltooien van de ambtelijke fusie met de gemeente Westervoort begin dit jaar staat onze gemeente voor een grote verandering. Daarbij verandert ook de wereld om ons heen in ras tempo waardoor Duiven al lang geen autonomie meer is. Daarom is samenwerking met en in de regio essentieel om ook lokaal mee te kunnen. Sommigen zien dit als een bedreiging, GroenLinks ziet dit echter als kans om de in Duiven en de Liemers aanwezige kwaliteiten te versterken en verder uit te bouwen.

Met de uiterwaarden en het dijkenlandschap, het Pannerdensch Kanaal, het Duivense Broek en op afstand de Posbank, Montferland en Geldersche Poort beschikt Duiven over een geweldig recreatief potentieel. De ligging aan belangrijke doorvoerwegen tussen de Randstad en Duitsland bieden volop mogelijkheden voor een duurzame economische ontwikkeling. Enerzijds zijn er de kansen die bijvoorbeeld de vrijetijdsbeleving logistiek en de energie transitie ons bieden. Anderzijds zien wij kansen in lokale, kleinschalige en duurzame economische ontwikkelingen. Kleinschalige (biologische) landbouw met een hoge meerwaarde kunnen op steeds meer belangstelling rekenen. Daarbij is het noodzakelijk dat de bereikbaarheid wel wordt gegarandeerd. Dit kan door (regionaal) in te zetten op logische (fiets- en wandel) netwerken, nieuwe vormen van openbaar vervoer -ook in en tussen de kernen- en de bestaande vorm per rail te intensiveren.

Wij staan niet alleen voor de 'grote' zaken als economische ontwikkelingen en een duurzame samenleving. Met en voor bewoners staan wij voor een prettige en sociale en een gezonde leefomgeving. Met zorg- en met oog voor elkaar. Wijkgericht, dorpsgericht met ruimte (en budget) voor eigen initiatieven.

Via een positieve inbreng en oog voor de toekomst willen wij in de komende raadsperiode onze uitgangspunten, zoals verwoord in dit verkiezingsprogramma, zoveel mogelijk realiseren.

HET KAN ANDERS

Vitaal Centrum

Op initiatief van GroenLinks hebben de inwoners in 2008 per referendum gekozen voor een nieuw centrum. Op het resultaat mogen we allen trots zijn. Echter het centrum is nog niet klaar, in de planning staat nog meer bebouwing. Dit moet gebeuren op het grasveld dat we nu nog tussen de Elshofpassage en nieuwe deel van het centrum vinden. Samen met een grote groep inwoners is GroenLinks er voorstander van dat dit grasveld definitief de bestemming groene gebruiksruimte krijgt. Naast dat groen verbindt, wordt hiermee voorkomen dat het centrum voor langere tijd weer een bouwput is. Ook biedt dit een kans in te spelen op klimaatverandering. Immers nu al is in de zomer merkbaar dat het ook in het centrum van Duiven behoorlijk warm kan worden. Onderzoeken geven aan dat groene open plekken in dichter bebouwde gebieden verkoeling bieden. Daarbij kan dit 'groene plein' worden gebruikt door kinderen en voor kleinere evenementen en activiteiten; kortom 'haal het groen naar binnen' voor een echt vitaal centrum.

Net als 2008 stellen wij voor, u als inwoners van de gemeente Duiven de gelegenheid te geven, om via raadpleging een keuze te maken tussen wel of geen groene gebruiksruimte in het centrum.

Langetermijnvisie

GroenLinks wil verder dan de komende vier jaar vooruit kijken. Ons doel is de volgende generaties ook een gezonde en veilige leefomgeving te bieden. Natuurlijk hebben we op gemeentelijk niveau niet alles zelf in de hand. Zaken als klimaatverandering, vergaande marktwerking- globalisering en bijvoorbeeld robotisering ontstijgen de Duivense schaal. Toch wil GroenLinks op die ontwikkelingen waar dat wel kan haar aandeel leveren. Belangrijke speerpunten zijn een groener, socialer en meer open gemeentelijk beleid:

- Groener in de zin van zo snel mogelijk klimaatneutraal en de leefomgeving natuurlijk gezond.
- Socialer om vanuit vertrouwen en solidariteit iedereen te ondersteunen volwaardig mee te kunnen doen en zo een bijdrage te leveren aan de maatschappij.
- Meer open voor de inbreng en behoeften van de rijke veelkleurigheid van onze inwoners, voor wat buiten onze gemeente gebeurt en over wat er in het gemeentehuis besloten wordt.

Groener

Een groene omgeving geeft rust en verhoogt de kwaliteit van de lucht en ons leven. Planten filteren schadelijke stoffen, zieken herstellen sneller in een groene omgeving en inwoners van groene buurten doen minder vaak een beroep op zorgfaciliteiten. Bovendien levert groen koelte op en kan regenwater beter infiltreren. In de bebouwde omgeving zijn groene

oases ademplekken. Ook om letterlijk uit te blazen op een bankje en daarmee kans om andere mensen te ontmoeten.

Socialer

"Steeds meer mensen voelen zich niet meer thuis in de huidige samenleving. Waarin systemen en cijfers belangrijker zijn geworden dan mensen."

Bron: Jan Rotmans, 2017

Iedereen verdient het zijn kansen ten volle te kunnen benutten en zijn bijdrage aan de maatschappij te kunnen leveren: niet alleen op persoonlijk vlak, maar ook aan de gemeenschap en in de gemeente. Met respect voor elkaar en op basis van vertrouwen geloven wij in de kracht van mensen en de maatschappij. Een gemeente van ons allen levert niet alleen een gemeente voor ons allen op, maar ook samenleving waarin de mens centraal staat en niet de systemen en cijfers.

Constructief kritisch

GroenLinks gelooft in de kracht van argumenten. Afgelopen jaren heeft onze fractie inhoudelijke bijdragen geleverd in de vorm van aanvullende en onderbouwde wijzigingsvoorstellen op de voorstellen van het college. Ook heeft onze fractie diverse initiatiefvoorstellen ingediend. Onze kaderstellende taken hebben wij serieus genomen. Wij hebben regelmatig vragen gesteld over uitvoering van beleid en daarmee onze controlerende taak uitgevoerd. Onze volksvertegenwoordigende taak is tot uitdrukking gekomen in de vele gesprekken die wij met burgers en belangenverenigingen hebben gevoerd, gevolgd door voorstellen of vragen richting het College van Burgemeester en Wethouders.

Wij zullen dit ook blijven doen, maar kunnen het nog beter doen met meer steun en met meer raadsleden!

Daarom vragen wij uw steun op 21 maart 2018 bij de Duivense gemeenteraadsverkiezingen.

WAAR STAAT GROENLINKS VOOR?

GroenLinks Duiven staat voor een eerlijke samenleving waarin de inbreng van iedereen belangrijk is. Die samenleving maken we samen door de keuzes die we maken; deze vormen de basis voor de toekomst.

'De gemeente' dat bent u. De gemeentelijke organisatie, zowel bestuurlijk als ambtelijk, is er om mee te denken hoe wensen wél zijn te realiseren. De gemeente is en blijft verantwoordelijk voor handhaving van wetten en controleert afspraken die we met elkaar hebben gemaakt.

Voor de zaken waarvan we hebben afgesproken dat burgers het zelf doen, zal de gemeente burgers stimuleren en ondersteunen bij hoe ze dat dan kunnen doen. Wat GroenLinks betreft kan dit op elk terrein. Medezeggenschap begint met idee-, visie- en planvorming; tijdig en functioneel. Het is daarbij van belang dat iedereen die mee wil praten een plek krijgt in het proces.

De gemeentelijke pagina's in de Duiven Post zijn voor veel burgers een belangrijke bron van informatie over wat er speelt in de gemeente. GroenLinks is voorstander om de gemeentelijke pagina's in de Duiven Post uit te breiden, waardoor verenigingen de mogelijkheid wordt geboden initiatieven en evenementen aan te kondigen. Duidelijk taalgebruik is vanzelfsprekend.

Als samenleving is iedereen ook zelf verantwoordelijk om elkaar aan te spreken op zaken die niet kloppen, waarbij de gemeente best kan helpen, maar niet verantwoordelijk is om alles op te lossen.

Kinderen en jongeren zijn ook burgers. Voor hen vragen wij extra aandacht. Een omgeving om veilig en gezond op te groeien, te leren, te spelen en uit te groeien tot verantwoordelijke volwassenen is daarvoor van groot belang. De jongerenraad zal vaker betrokken worden bij zaken die direct hun doelgroep aangaat. Ook vinden wij het belangrijk de kinderen jonger dan 12 jaar te betrekken bij hun eigen leefomgeving. Dit kan via projecten op school of een vorm van kinderraad.

- Burgers en ondernemers nemen initiatief en praten mee over het toekomstig beleid.
- Informatie wordt in begrijpelijke taal gegeven. Voor mensen die de Nederlandse taal niet helemaal machtig zijn, is er ondersteuning.
- Een loketfunctie en een ontmoetingsruimte om bewonersactiviteiten te initiëren en te stimuleren in de kleine kernen en wijken.
- Voor iedereen toegankelijke gebouwen; dat hoort vanzelfsprekend te zijn. De gemeente geeft hierbij zelf het goede voorbeeld en zal strenger gaan handhaven.
- Voor wie het (nog) niet mogelijk is zaken via het digitale loket te regelen, blijft de gemeente altijd persoonlijk bereikbaar.

EEN GROENE GEMEENTE

Op voorstel van GroenLinks is de gemeente Duiven in 2017 begonnen met het opstellen van een duurzaamheidsparagraaf met een daaraan gekoppeld uitvoeringsprogramma. Wij zetten in op het halen van de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs en Bonn, waar mogelijk versneld. De gemeente geeft daarbij het goede voorbeeld door onder andere maatregelen te nemen die energieverspilling tegengaan. Afgesproken regels met bedrijven op het gebied van duurzaamheid worden gehandhaafd. De gemeente gaat samen met bedrijfsleven, instellingen, woningbouwcorporaties, dorps- wijkraden en burgers voor een energieneutrale gemeente in 2035.

Nieuwbouw binnen de gemeente kan alleen nog zonder aardgasaansluiting en vanaf 2020 zijn alle nieuw opgeleverde woningen energieneutraal. Met de corporaties worden afspraken gemaakt voor het omvormen van hun bestaande huurwoningvoorraad tot energieneutrale woningen.

De gemeente versterkt het lokale Energieloket. Hier kunnen burgers vrijblijvend en onafhankelijk advies krijgen over hoe zij hun woning energieneutraal kunnen maken en daarmee kosten en energie kunnen besparen. Aansluitend komt er voor burgers en bedrijven een mogelijkheid een lening via de gemeente af te sluiten voor het aanbrengen van energiebesparende maatregelen aan hun woning.

Voor agrarische bedrijven is van groot belang dat zij verduurzamen. Hierbij denken wij aan het terugdringen van het gebruik en de uitstoot van schadelijke stoffen. Maar ook aan het verbeteren van het dierenwelzijn. In overleg wordt gekeken hoe dit gerealiseerd kan worden. GroenLinks staat daarmee open voor agrarische ontwikkelingen zolang deze een verbetering inhouden voor mens, dier en milieu. Uitbreidingen naar en nieuwe vestigingen van megastallen zijn niet toegestaan.

Groene ruimtes (parken en natuurgebieden) worden versterkt en beter toegankelijk. Versterkt door te zorgen voor uitbreiding en door behoud van de nodige diversiteit in flora en fauna. Meer toegankelijk door het verbeteren van entrees, wandel- en fietsroutes naar het buitengebied en de groene ruimtes. Dit stimuleert dat mensen in beweging komen en het verhoogt de aantrekkelijkheid van Duiven voor recreatie en toerisme.

Duiven wordt groen

- Alle gemeentelijke gebouwen energieneutraal en gemeentelijke auto's elektrisch.
- LED-straatverlichting als standaard.
- Voldoende (groene) elektrische laadpunten voor auto's, fietsers en scootmobiel.
- Afval is grondstof. Duiven kiest voor een afvalophaalsysteem dat zoveel mogelijk reststoffen oplevert zonder de burger met onnodige kosten op te zadelen. Afval scheiden is lonend. Herbruikbaar afval inleveren bij het afvalaanbiedstation blijft gratis.
- Gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen moet stoppen.
- Natuureducatie aan kinderen uitbreiden; stimuleren van aanleg (stads)moestuinproject.

VEILIGHEID THUIS EN OP STRAAT

Door samenwerking kunnen onveilige situaties worden voorkomen en aangepakt. Buurtpreventie door burgers die elkaar via buurt-apps waarschuwen is een prima middel. Met het doorgeven van onveilige situaties en locaties aan de wijkagent en/of de gebiedscoördinator worden problemen aangepakt. Het netjes houden van je leefomgeving, opgeruimde straten en tuinen, goede straat- en tuinverlichting en het kennen van je (directe) burens kan al veel positiefs bijdragen. Een beetje op elkaar letten, zonder daarmee elkaar te bespioneren doet soms wonderen. Het in sommige wijken vanzelfsprekende nabuurschap wordt wat ons betreft gestimuleerd en ondersteund. Dorps- en wijkraden spelen daarin een grote rol.

Veiligheid vraagt tevens om een heldere en overzichtelijke inrichting van de openbare ruimte en verkeerswegen waardoor verkeersongevallen worden voorkomen. Ook het gedrag van de weggebruiker speelt hierin een belangrijke rol. De weggebruiker die zich niet gedraagt wordt hierop aangesproken.

- Een schone openbare ruimte door voldoende afvalbakken en het tijdig legen daarvan.
- Logisch fiets- en voetpadennetwerk van voldoende kwaliteit, ook geschikt voor ouderen en mensen met een beperking.
- Aanrijtijden van hulpdiensten vallen binnen de wettelijke normen, zeker ook in de dorpen.

WONEN IN DUIVEN, GROESSEN EN LOO

Wonen in de gemeente Duiven is gezond groen wonen in een gemeente met goede voorzieningen, waar veel (culturele) activiteiten plaatsvinden en de 'grote' stad dichtbij is.

Zoals in de meeste kleine kernen zijn in Groessen en Loo weinig voorzieningen aanwezig. Daar staat tegenover dat er wel het door de dorpen zo geroemde noaberschap bestaat. Men kent elkaar en helpt elkaar in tijden van nood. Deze sociale cohesie lijkt in de grotere kern Duiven minder vanzelfsprekend te zijn. Een ruimte waar men elkaar kan ontmoeten biedt kansen dit te versterken.

Voor mensen met een lager inkomen is er een tekort aan betaalbare (huur)woningen. Ook voor mensen met een middeninkomen zijn de mogelijkheden op een woning in de gemeente niet echt kansrijk. Wat GroenLinks betreft zijn de afspraken tussen de woningcorporaties en gemeente daarom van groot belang voor genoemde doelgroepen. Buiten het op orde brengen van de afgesproken energiebesparende maatregelen, heeft het aanbieden van betaalbare huurwoningen voor GroenLinks een absolute prioriteit.

GroenLinks ondersteunt de nieuwste woontrends zoals Waterwonen, Tiny Houses en de bouw van andere tijdelijke (verplaatsbare) woonvormen.

De bouwnorm van 50% betaalbare woningen bij de nieuwbouw, die al jaren in Duiven gehanteerd wordt, blijft zoals die is. Slechts in zeer uitzonderlijke gevallen zal hiervan worden afgeweken.

Herbestemmen en ombouw van leegstaande winkel- en/of kantoorgebouwen en voormalig agrarische bebouwing naar woonruimten kan op onze steun rekenen.

De huisvesting en opvang van nieuwe Nederlanders gaat niet ten koste van de mensen die nu al op de wachtlijsten staan. Er moeten dus genoeg woningen voorhanden zijn.

- Voldoende betaalbare (huur)woningen; ook in de kernen Groessen en Loo.
- Initiatieven voor alternatieve woonvormen krijgen serieuze aandacht.
- Nieuwe Nederlanders die in onze gemeente komen wonen worden geholpen om zo snel mogelijk in te burgeren.
- Wijken worden zo groen mogelijk ingericht, waar mogelijk met inbreng van de (toekomstige) bewoners en zeker met de inbreng van de kinderen.

WERK EN INKOMEN

Meedoen in de maatschappij is goed voor de eigenwaarde, de persoonlijke ontwikkeling en de sociale contacten van mensen. De meeste inwoners lukt het prima om door werk (betaald of onbetaald) een bijdrage te leveren aan onze maatschappij. Maar voor inwoners bij wie dat (nog) niet lukt, zullen wij ons extra inzetten. Het hebben van een uitkering is voor bijna niemand een vrijwillige keuze. Het stimuleren (en niet verplichten) van vrijwilligerswerk kan de eerste opstap zijn naar betaald werk. Betaald werk is echter niet voor iedereen een optie. Vrijwilligerswerk is in toenemende mate belangrijk voor onze samenleving. Wij maken dan ook geen verschil tussen betaald en onbetaald werk op het moment dat mensen met een uitkering actief worden in de maatschappij. De sollicitatieplicht voor mensen die wekelijks veel uren vrijwilligerswerk doen wordt dan ook afgeschaft.

Diploma's of een gedegen opleiding verhogen de kans op een (betaalde) baan. Verplichte re-integratiewerkzaamheden zoals bloemetjes vouwen, papier prikken of schoffelen, leveren behalve veel frustratie zelden een baan op. Het stimuleren van mensen om een opleiding te gaan volgen in een richting die zij zelf hebben gekozen zal veel meer opleveren. Investeren in mensen om een duurzame uitstroom van uitkering naar werk te creëren levert, behalve tevreden mensen, ook financieel voordeel op. Samenwerking met bedrijven voor het opleiden van werknemers gaat één van de prioriteiten worden van de Regionale Sociale Dienst.

De formulieren van de Regionale Sociale Dienst en van de gemeente moeten in duidelijke begrijpelijke taal worden geschreven. Fouten door verkeerd begrepen regels moeten niet direct worden gestraft met kortingen op uitkeringen. Bij bewuste fraude wordt wel gehandhaafd.

Mensen met een inkomen (ongeacht de hoogte van het inkomen) kunnen geconfronteerd worden met schulden. Het is de taak van de gemeente om mensen met schulden zo snel mogelijk te helpen in een bemiddelingstraject. Dit is nog van groter belang als er kinderen bij betrokken zijn. Wachtlijsten worden weggewerkt. Indien nodig krijgen mensen een budgetcursus aangeboden om uiteindelijk zelf weer controle te krijgen over hun uitgaven en inkomsten.

- Er wordt gewerkt vanuit vertrouwen in de cliënten; de mens staat centraal.
- Wij ondersteunen experimenten met een basisinkomen.
- Burgers die de Nederlandse taal (nog) niet helemaal machtig zijn, worden geholpen bij het invullen van formulieren en krijgen een aanbod voor (meer) taallessen.
- Aan bedrijven wordt gevraagd bij betalingsachterstand van hun klanten deze te wijzen op de mogelijkheid van schuldhulpverlening via de gemeente.
- Met de bedrijven binnen de gemeente Duiven worden afspraken gemaakt over het beschikbaar stellen van leerwerkplekken, stageplekken en re-integratiebanen.

ZORG EN DE WMO

Nederland vergrijsst snel, zo ook de bevolking in Duiven. Mensen worden steeds ouder en de jongeren trekken nog steeds weg uit onze gemeente. Dat is een gegeven waar de gemeente op moet anticiperen. In de nabije toekomst zal een groter beroep worden gedaan op het gemeentelijk zorgaanbod.

Duiven dient daarop in te spelen door voldoende geld te reserveren en een buffer in te bouwen en te behouden voor deze extra zorgvraag. Om de kosten betaalbaar te houden is het van belang zorgaanvragen zorgvuldig te beoordelen. Een persoonlijk gesprek met als uitgangspunt "Wat heeft u echt nodig en hoe kunnen wij meedenken over een creatieve oplossing" werkt beter dan een gesprek waar bezuinigen de doelstelling is. Bij die gesprekken zijn wat GroenLinks betreft onafhankelijke personen aanwezig die de zorgaanvrager kunnen helpen met de aanvraag.

De uitvoering voor jeugdzorg is bij de gemeenten komen te liggen. Door samen te werken met andere gemeenten proberen zij samen grip te krijgen op de vaak complexe problemen die de uitvoering met zich meebrengt. De financiële consequenties zijn nog steeds lastig in te schatten en financiële reserveringen zijn hiervoor dan ook van groot belang.

GroenLinks vindt dat de burger niet de dupe mag worden van problemen met de financiering van elke vorm van zorg.

Thuiszorg

- Verlaging van zorgkosten mag niet ten kosten gaan van het personeel dat de zorg komt leveren of van de kwaliteit van de zorg die geleverd wordt.
- Alfahulpverlening is en blijven verboden. Zodra een aanbieder hier toch gebruik van maakt, of van soortgelijke constructies, wordt het contract ontbonden.

Jeugdzorg

- De jeugd mag niet de dupe worden van problemen met de financiering van de zorg. Wij zullen dit scherp in de gaten houden en waar nodig aan de bel trekken.
- Het verkrijgen van noodzakelijke complexe jeugdzorg moet eenvoudiger worden. Voor zowel de aanvrager als de zorgverlener. Het 'hokjes'denken moet weggewerkt worden. Wij gaan ons hiervoor zowel lokaal als landelijk inzetten.

Mantelzorg

- Mantelzorg overkomt je, is liefdewerk, maar kan ook zwaar zijn. Veel mantelzorgers voelen zich overbelast. De gemeente ondersteunt mantelzorgers in het aanvragen van extra hulp of ondersteuning en bij het regelen van mantelzorgvakanties.
- Het mantelzorgcompliment krijgt een ruimere invulling die meer op de persoonlijke behoefte van de mantelzorger inspeelt.

KUNST, CULTUUR EN VERENIGINGSLEVEN

Kunst verrijkt onze samenleving, brengt gesprekken op gang, geeft nieuwe inzichten en betekent voor iedereen iets anders. Kunstuitingen zijn bedoeld om een emotie op te roepen. Kunst moet je ervaren. Kunst in de openbare ruimte maakt de wereld over het algemeen mooier. Net als kunst voegt cultuur veel toe aan onze samenleving. Het is de lijm die samenlevingen bindt.

Culturele activiteiten zoals processies, schuttersfeesten, kermissen, festivals en initiatieven zoals Duuve te Gek, Power Horse, Avondvierdaagse geven sjeu aan onze samenleving. Financiële ondersteuning vanuit de gemeente is misschien niet altijd nodig, maar een

positieve instelling tegenover kunst en cultuur is wel het minste wat je als gemeente moet doen.

Het verenigingsleven kan soms niet zonder financiële ondersteuning. Dat je als gemeente niet zomaar geld geeft zonder een onderbouwing waar dat geld voor nodig is mag duidelijk zijn, maar wij laten verenigingen bij voorkeur niet omvallen. Iedere vereniging moet gelijk behandeld worden, dus bij privatisering zijn de regels duidelijk en voor iedereen gelijk. Een tegenprestatie voor een financiële bijdrage zal een mooie meerwaarde voor de burgers kunnen vormen waarbij de vereniging zich prima aan de bevolking kan presenteren en wellicht meer leden kan krijgen.

- Kunst in de openbare ruimte een plaats geven en daarvoor geld te reserveren.
- Waar nodig burgers/instellingen/verenigingen helpen om hun doel te realiseren.
- Heldere regels omtrent het stimuleringsbeleid.

SPORT EN RECREATIE

Een gezonde vrijetijdsbesteding is goed voor het individu en voor de samenleving. Of het nu gaat om meer bewegen of lekker ontspannen, het draagt bij aan een betere volksgezondheid en levert werkgelegenheid op. Sport brengt mensen bij elkaar, het leert mensen samenwerken, het zorgt ervoor dat mensen gezond blijven/worden. Kortom, het heeft een positieve invloed op onze burgers. Onze gemeente is rijk aan sportaccommodaties voor de diverse soorten sport. Berichten over mogelijke schadelijke gezondheidseffecten door het gebruik van kunstgrasvelden nemen wij serieus.

Recreatie en toerisme als economische sector is in Duiven een groeiende branche. Hierin kan het Vitaal Centrum een belangrijkere rol gaan spelen. De inkomsten van toeristenbelasting worden volledig ingezet voor uitbreiding/verbetering van recreatiemogelijkheden.

- Er komen meer openbare fitnessstoestellen in parken en de openbare ruimte.
- Openbare fitnessbanen in dorpen en parken: uitdagende natuurpaden met (natuurlijke) hindernissen en uitdagingen.
- Toeristenbelasting komt geheel ten goede aan uitbreiding/verbetering recreatiemogelijkheden.

ONDERWIJS

Onderwijs is iets waar je je hele leven wat aan hebt. Het vormt jonge mensen, maar volwassenenonderwijs is minstens zo belangrijk. Schooluitval is iets wat voorkomen moet worden. Helaas lukt dat niet altijd. Sommige jongeren leren nu eenmaal anders dan anderen. Een aantal jongeren leert meer met hun handen en anderen leren meer met hun hoofd. We hebben ze allemaal nodig en zullen voor hen allemaal ons best moeten doen. Op het gebied van scholing is maatwerk niet zo vanzelfsprekend. Vakscholen waar jongeren direct een vak leren in plaats van eerst jaren alleen in de schoolbanken te moeten zitten, zijn er steeds minder. Gelukkig is er een kentering gaande waarbij we beseffen dat het anders kan en ook moet. Als gemeente zetten we ons in om iedere jongere een kans te bieden tot het volgen van onderwijs. Als de jongeren niet willen is er vaak sprake van meervoudige problematiek die eerst opgelost moet worden voor men door kan gaan met scholing. Dwang helpt daar niet, integendeel, het werpt de jongere vaak alleen maar verder in de problemen.

De basis voor het leren wordt al gelegd bij de geboorte van een kind. Vanaf jonge leeftijd worden kinderen gezien door consultatiebureau en eventueel kinderarts. Daar worden ook eventuele achterstanden geconstateerd. Vroeg aanbieden van hulp is dan van groot belang voor het kind. Vroegtijdig daarin investeren kan een groot verschil maken voor de kansen voor die kinderen en hun ouders.

- Basisscholen in de kernen blijven behouden.
- Inzetten op leerwerkplekken in het bedrijfsleven waar jongeren direct een vak kunnen leren. Met als doel gekwalificeerde werknemers opleiden en jongeren een kans bieden op een andere manier een diploma te behalen.
- Een ruimere subsidie die ouders in staat stelt hun kind gebruik te laten maken van 4 dagdelen peuteropvang heeft onze voorkeur.

SAMENWERKING

Binnen de gemeente, de 'doe democratie'

De gemeente trekt zich terug en vraagt van de burger meer onderlinge steun en zorg voor elkaar. Dit betekent dat de burger ook ruimte neemt en krijgt om eigen initiatieven te ontwikkelen en dat de gemeente een meer faciliterende rol aanneemt en meer taken loslaat. Hierdoor ontstaan steeds meer burgerinitiatieven waarin groepen burgers zelf projecten opzetten, bijvoorbeeld op het gebied van leefbaarheid (onderhoud van groen in de buurt) en duurzaamheid (gezamenlijke inkoop van zonnepanelen). De gemeente geeft hiervoor ruimte, stimuleert en faciliteert.

In de regio

Door ook samen te werken met de ons omringende gemeenten kunnen we onze krachten bundelen en vaak efficiënter en goedkoper werken. Samen inkopen, samen beleidsstukken maken of samen beleid uitvoeren werkt beter dan dat iedereen het wiel zelf moet uitvinden.

Internationaal

Stedenbanden geven ons kijk op de rest van de wereld en op die manier kunnen we onze inwoners in contact brengen met andere culturen en hun kennis. Andersom maken de steden in het buitenland waar we stedenbanden mee hebben graag kennis met onze cultuur en vaardigheden.

- Stimuleren van de 'doe-democratie', immers een gemeente van ons allen levert een gemeente voor ons allen op.
- Samenwerken in de regio en met aangrenzende gemeenten is de norm.
- Stedenbanden in samenwerking met onderwijs en bedrijven worden aangegaan.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

Laten we reëel blijven: GroenLinks zal hoogstwaarschijnlijk geen meerderheid in de raad halen. Toch denken we veel punten uit ons programma te kunnen realiseren. Omdat onze plannen toekomstgericht zijn en niet voortkomen uit kortetermijndenken en –successen.

Sommige ideeën zullen direct op sympathie van andere partijen kunnen rekenen, andere ideeën zullen meer tijd en overtuigingskracht nodig hebben. En niet alle plannen zijn nu politiek haalbaar, maar geven wel onze ambitie aan: een schonere en socialere toekomst, een wereld waarin welzijn minstens net zo belangrijk is als welvaart. Voor nu en voor volgende generaties.

Kortom: een wereld waarin de toekomst centraal staat.

Dit vraagt om verandering in denken en doen: GroenLinks staat voor die verandering.

Verantwoording en bronnen

- Jan Rotmans, 2017 Omwenteling van mensen, organisaties en samenleving. Singel uitgevers | 1e druk, 2017.
- Afbeelding pagina 3 Bron: <http://deworkshopsite.nl/dws/people/duurzaam-geluk/>
- Afbeelding Liemers helemaal goed pagina 3, bron: Geurts Media
- Afbeelding Duivense Tegel pagina 7, bron: eigen foto
- Afbeelding Fairtrade pagina 7, bron: <http://www.fairtradegemeenten.nl/>
- Afbeelding Buurtpreventie pagina 8, bron: Eigen foto
- Afbeelding Afval op straat pagina 8, bron: Eigen foto
- Afbeelding Tiny Houses pagina 9, bron: <http://www.hetkanwel.net/2016/05/06/wikkelhouse/>
- Afbeelding Thuiszorg pagina 10, bron: <https://3.bp.blogspot.com/thuiszorg-bezuini.jpg>
- Afbeelding Jeugdzorg pagina 11, bron: <http://www.tilburgers.nl/wp-content/uploads/2014/01/stripboek-jeugdzorg.jpg>
- Afbeelding Schaatsertje pagina 12, bron: eigen foto
- Afbeelding Bouw speeltuin pagina 13, bron: eigen foto

**VERANDERING
BEGINT IN
DUIVEN**